

kumeka ali kumico pod pazduho, žene ga (jo) na svoj dom, kramljata spotoma o domačih obiteljskih razmerah, kajpada — v istem jeziku. Ne bojita se drug drugoga. Vse drugače je to v Mariboru in v Ptuju, kjer vlada med meščanom in kmetom razlika v jeziku. Tu se lahko opazi med obema strankama nekako prisiljeno razmerje, ki ga hipna razburjenost takoj spremeni v surovost in robotost. V Ptuju n. pr. sem bil priča, kako je hotela neka mestna gospa ubozi kmetici prevreči jerbasa jabolk, ker so se ji zdeli predraga. Kot ob strani stoji opazovalec sem to preprečil, sam kupil potem nekaj jabolk ter se doma ob tehtnici prepričal, da jabolka neka mestna gospa — le pomislite: minulo pomlad, ko so bila jabolka redka, 1 kg samo 50 vinarjev. Sicer pa je dotična kmetica takoj potem prodala za zahtevano ceno ves jerbasa jabolk. Ugajal mi je na tej kmetici ženi njen mirni nastop. Ko jo je mestna gospa zmerjala v nemškem jeziku zaradi prevelike cene jabolk, je mirno odgovorila: „Če so vam predraga, pustite jih, jaz vem, kaj so jabolka vredna, in nič se ne bojim, da jih ne prodam!“

Tako je prav! Kmetickemu prodajalcu bi priporočal, da ostane v takih slučajih miren, dostojnega vedenja, dasi je to veasih težko. Ni mi pa ugajala v Mariboru na ulici kmetica, ki je nesla na glavi pokrit jerbasa. Na vprašanje neke gospe, nese li mleko, je odgovorila surovo: „Kaj vas briga.“ Tak odgovor na prijazno, skoraj proseče vprašanje ni bil na mestu.

Opazoval sem še nadalje dotično gospo. Se eno kmetico je vprašala radi mleka, a ta ji ni dala nobenega odgovora; molče je hitela dalje. Dostojno sicer ni, na vprašanje ne odgovoriti, a vsekakor je bilo bolje, kakor pa odgovarjati s surovostjo.

Kaj je namen pričujoče moje razprave? Povedati sem hotel, da je med kmetickim in mestnim prebivalstvom vladalo že od nekdanj nekako neprijazno razmerje, ki ima svoj vzrok v tem, ker meščani po večini vse premalo poznajo kmetijske razmere. To neprijazno razmerje je povsod tem večje, kjer se oba navedena sloja — meščani in kmet — v jeziku ne razumeta in si ne moreta drug drugemu povedati tega, kar bi si rada povedala.

Da je sedanja draginja in zlasti veliko pomanjkanje živil po mestih vzrok zavisti in iz nje izvirajoče mržnje meščana do kmeta, je jasno ko beli dan. Iz zavisti izvirajo razne slabe lastnosti, kakor obrekovanje, hudobija, surovost, prezanjanje itd., zato je prav lahko uvideti, na kateri strani tiči vzrok, da se „med kmetickim in mestnim prebivalstvom koplje vedno večji prepad.“

Kmetickemu prebivalstvu, ki so mu te vrstice v prvi vrsti namenjene, nujno svetujemo, naj ohrani v vseh takih slučajih, kjer se mestni ljudje zadirajo vanj in ravna morda surovo in odurno z njim, kolikor mogoče mirno kri. „Rahla beseda srd potolaži“ pravi naš pregovor in marsikdo je že s svojo hladnokrvnostjo premagal onega, ki ga je surovo napadel.

Važne gospodarske zadeve

V soboto, dne 3. novembra, je imel gospodarski svet mariborskega okrajnega glavarstva, v katerem so zastopniki vseh strank in stanov, svojo mesečno sejo pod predsedstvom g. namestniškega svetnika pl. Weiss. Ker je tvarina, ki se je obravnavala, v mnogem oziru tudi splošne važnosti, prinašamo kratko poročilo o tej seji.

Rekviriranje živine.

O tem predmetu je poročal živinozdravnik g. Fišer. Poročevalec je omenjal, da zahteva vnovčevalnica vedno več goveje živine za vojaštvo in za civilno prebivalstvo. Mariborski okraj je posebno močno obremenjen. Težka in debela živina izginja, posebno močno pa izginjajo vprežni voli in žal tudi krave-mlekarice. Povprečna teža goveje živine, ki se odvzema, je sedaj določena na 300 kg. Bati se je, da na spomlad sploh ne bomo več imeli starejše, oziroma težje živine. Sedaj se je še organiziralo 13 tisoč železničarjev, ki zahtevajo vsak mesec do 2 kr mesa za vsako osebo svoje družine. Vслед tega je ostalo prebivalstvo silno oškodovano. Namerava se omejiti uporabo mesa v gostilnah, in sicer tako, da se bo goveje meso uporabljalo v gostilnah samo za stalne goste.

Na vprašanje g. Lichtenwallnerja, kako je z oddajo svinj, pojasni g. Fišer, da je sedanja oddaja svinj popolnoma prostovoljna. Nihče ne more nikogar siliti, da bi moral oddati svinje. Če pa hočeš prodati ali kupiti prase ali svinjo, se moraš obrniti na uradnega nakupovalca. Odslej torej niti mesarji, niti vojaški nakupovalci in ne zasebniki ne smejo sami nakupovati svinj. Edino pravico nakupovanja svinj in naprejšprodaje ima živinska vnovčevalnica, oziroma njeni uradno nastavljeni nakupovalci. To je takozvani svinjski monopol. Ker pa na ta način skorogotovo vnovčevalnica ne bo dobila dovolj svinj, in ker se govori, da kmetije svinje pridno debelijo za lastne potrebe, pripravljajo oblast načrt, da bi se tudi svinje prisiloma potom rekvirirale, kakor se rekvirira goveja živina. Čudno je zvenelo, ko je g. Fišer povdarjal, da se bo moralo tekom časa natanko določiti,

koliko svinj, oziroma kako težke svinje bode smel kmet zaklati za domačo rabo in da se sploh mora natančneje določiti količina mesa in masti, ki se bo smela uporabiti na kmetih za posamezno osebo. Čudna je ta razlaga tembolj, ker je vendar jasno, da se bo s takim postopanjem vzelo ljudstvu na kmetih veselje do skrbne odreje in do pitanja svinj. Edino, kar se dandanes ima kmet boljše, je košček domačega mesa in mast, s katero si zabeli svoj tenkoodmerjeni živež. Če mu se to po znanem načinu ožmerite, bo postal nevoljen, in tako se bo s takim neoprednim in neopravičljivim korakom skupni stvari mnogo več škodovalo, nego koristilo. Saj kmet da vse svojo govejo živino mastom, vojaštvu in industriji. Ne kratite mu grižljaja svinjskega mesa! Če ima kako svinjo za prodaj, jo itak rad odda. Navzoči kmeticki zastopniki so bili presenečeni, da je g. Fišer glede oddaje svinj stopil na stran meščanov in mesarjev.

Po našem mnenju je tudi cena 5—7 K za debele svinje na vsak način prenizka. Svinja stane našo gospodinjico, predno jo vzredi, ogromno truda. In če sme tovarnar za parhet, ki je stal meter nekdanj samo 40—80 v, računati sedaj po 40—80 K, bo pač gospoda pri zeleni mizi tudi za dragocene svinje morala nastaviti malo višje cene. To bi bilo pravično.

Druga živila in potrebščine.

Drugi poročevalec, vodja prehranjevalnega urada g. dr. Lajnsič, je uvodoma povdarjal, da imajo gospodje, ki določajo cene kmetickim pridelkom, zelo nesrečno roko. Za belo repo so n. pr. določili mnogo višjo ceno (35 K), kakor za dragoceni krompir. Za zelje so določili ceno 45 K za 100 kg, za korenje, ki da mnogo manj dela, pa 30 K. Za krompir in zelje bi se morale določiti višje cene, kakor za vodo repo in korenje. Naša uradna politika cene je popolnoma napačna.

Sedaj se rekvirira krompir od hiše do hiše, ker se ga potom prostovoljno oddaje ni dobilo toliko, kakor se ga zahteva. Mariborskemu okraju je n. pr. predpisano, da bi moral oddati 1125 vagonov, dosedaj se ga je dobilo samo — 54 vagonov. Tako visoke zahteve so pred vsem krivi napačni podatki pri popisovanju zemljišč, oddaja in poraba zgodnjega krompirja, slaba letina v mnogih krajih, popolnoma napačne cenitve pri izkopavanju, tatvine itd. Če bodo torej rekvizicijske komisije od koga zahtevale več krompirja, kakor ga je obvezan oddati, naj pojasni: 1. da je imel na njivi vsajenega več zgodnjega krompirja, za katerega je še bil prost promet, 2. da mu je toliko in toliko krompirja bilo ukradeno, 3. da njegova s krompirjem nasajena njiva ni bila tako velika, kakor jo je zapisal merilec in popisovalec v poletju, 4. da je bil pridelek vsled suše in slabe lege zelo majhen. Na vsak način se mora pustiti za seme za 1 hektar vsaj 20—25 meterskih stotov (kar je itak zelo malo). 100 kg se mora pustiti za hrano za osebo do nove letine, 22% cele letine pa se ti mora pustiti za krmo in za izgubo.

Bele repe je letos v mariborskem okraju v izobilju. Cena je nenadoma poskočila od 9 na 35 K za 100 kg. Dosedaj se je razposlalo v okraju nad 40 tisoč meterskih stotov repe. Repe je toliko, da je imel prehranjevalni urad v Mariboru dne 3. novembra ponudbe za 280 vagonov. Zal, da je železnica, oziroma vojaška uprava, naenkrat ustavila ves promet z repo in tako ležijo celi kupi repe ob kolodvorih na prostem. Repo pošiljamo samo na Štajersko, izven dežele ne. Celo na Vrnsko in v Rogatec je šla mariborska repa. Iz Slavonije, kjer je letos zele malo tega blaga, ponujajo visoko ceno — 120 K — za našo repo, a oblast ne dovoli izvoza.

Po našem mnenju bo mnogo repe, ki je sedaj nakopičena v velikih množinah, segnilo in postala bo nevtizna. Oblast naj vendar malo bolj skrbno varuje kmetiske pridelke in naj da nakupljen krompir in repo tako spraviti (v zemljo), da se bo tudi spomlad vžitna. Kmetom pa svetujemo, da si obdržijo obilo bele repe za hrano ljudem in živini. Zelja je malo, radi tega si pomagajmo z repo.

Rekvizicija sena je izvečine že opravljena. Vojaška oblast je zahtevala iz mariborskega okraja 225 vagonov; 110 vagonov se ga je že dobilo, 75 vagonov se ga je odpisalo, tako da ga je še treba spraviti do 40 vagonov skupaj, kar se bo baje dobilo. Sedaj se vršijo sestanki županov in drugih mož po posameznih krajih, da se tako organizira oddaja sena in se prepreči prisilna rekvizicija potom vojaštva.

Slaba bo letošnja zimo radi mleka. Že sedaj se čuti ne samo v mestih, ampak tudi mnogokje na deželi tako hudo pomanjkanje tega živila, da se je v zimskih mesecih bati najhujšega. Tega je krivo pomanjkanje krav (ki so se rekvirirale), pomanjkanje sena in močnih krmil. Sicer pa je tudi cena mleka v primeri z drugim blagom daleč prenizka. Če bi bila uradno določena cena za mleko vsaj nekoliko višja, bi ljudje tudi iz oddaljenih krajev spravili več mleka v mesto.

Slaba bo tudi z m a s t j o. Kmetije nimajo svinj prav s čim odelbiti, grozi se z rekviriranjem svinj, cena za špeh, po kateri bi ga moral oddati kmet (7 K 50 v), je zelo nizka. Ogrski špeh pa se prodaja po 27 K 1 kg. — Iz tega vidimo, da višja oblast sama dela proti temu, da bi pri kmetih vzbujala veselje do večjega pridelovanja masti.

Obljubljeno je, da pride v kratkem v naše kraje dovolj vojne k a v e, cikorija pa je čisto izostala. Ljudje rabijo vinske peske in razne vrste žita za kavo.

Petroleja bo v zimski dobi dokaj več kot dosedaj. Odslej ima vsaka družina pravico do gotove množine petroleja. Kdor ga ne dobi, naj se pritoži na okrajno glavarstvo. Domači rokodelci: čevljarji, krojači, šivilje, tkalci in drugi morajo dobiti več petroleja, kakor druge obitelji, ker opravljajo tudi ponoči svoje delo.

Prehranjevalni urad je tudi oskrbel drva in premog. Vsak dan se razdeli po občinah v okraju 4 vagonov drv. Za mesec oktober še ima okrajno glavarstvo obljubljenih 75 vagonov premoga.

Glede s a d j a je osrednja oblast napravila veliko pomoto, ko je za zgodnje slabejše sadje določila cene po 80 vinarjev za 1 kg in še višje, za žlahtne mošančke pa se plačuje samo po 50 do 60 vinarjev 1 kg. Pozno sadje je mnogo prepoceni. S sadjem je okraj res dokaj dobro preskrbljen. Kstanja smo dobili že 6 vagonov.

Mila pride v kratkem več vagonov in se bo oddajalo samo na karte.

S l a d k o r j e m gre bolj slaba. Na karto se ga bo odslej dajalo na deželi samo ¼ kg, v mestih pa ½ kg. Na zimo bo treba s sladkorjem zelo varčevati.

J a j e je zelo malo. Prehranjevalni urad prosi kmeticko ljudstvo, naj kolikor more odda jajca za sladkor. Jajca se oddajo večinoma za krepčilo uboim ranjencem, ki se prevažajo po železnici.

Rekvizicija žita.

Okrajni glavar pl. Weiss je nato poročal, da se je letos oddalo tako malo žita, kakor še nobeno leto. Nasledek tega je, da bosta okraj in mesto sedaj več tednov dobila zelo malo moke in kruha. Dovoz od drugod je popolnoma izostal. Oblast je morala odrediti prisilno oddajo potom rekvizicijskih komisij od hiše do hiše. Temu se lahko izogone tiste občine, ki prostovoljno oddajo odvišne množine.

Razgovor.

Tem poročilom je sledil razgovor, katerega so se udeležili gg. Lichtenwallner, dr. Lajnsič, Petrovan, Urban, Žebot in drugi. C. kr. okrajni žetveni komisar Petrovan je izjavil, da je bilo popisovanje obdelanih zemljišč večinoma krivo in zelo slabo izpeljano in ne more služiti kot podlaga za izračunjanje oddaj podvržene količine pridelkov. Sprejel se je predlog, v katerem gospodarski svet odločno ugovarja, da bi se vzeli ti napačni podatki kot ključ za oddajo. Popisovanje zemljišč je stalo davkoplačevalce ogromno denarja, a je sedaj za nič. — Komisijonar g. Urban je pojasnil, da tudi tisti, ki so pridelali samo koruzo in nič drobnega (žlahtnega) zrnja, ne dobijo odslej več krušnih kart. Če hočejo dobiti krušne karte, morajo oddati vso koruzo, kar je ne rabijo za seme in krmo. Proti temu se je sicer odločno ugovarjalo, a g. Urban je izjavil, da se tega ne da drugače urediti. Ali naj ubogi viničarji in najemniki uživajo samo koruzo?

Izobraževalna društva, na delo!

Bliza se nam četrta vojskna zima. Vsepovsod gledamo ruševine grozovite svetovne vojske — tudi na polju društvenega delovanja. Mnoga naša izobraževalna društva so več ali manj zaspala in razpadla. Toda prejkoslej mora napočiti dan miru, ki nam prinese ogromno novega dela. Čas je za to skrajni, da oživimo vsa naša izobraževalna društva.

Pozivamo v imenu naše Štajerske „Slovenske krščansko-socialne zveze“ vsa naša pri njej včlanjena izobraževalna društva, naj nemudoma skličejo odborove seje. Če je malo odborov doma, naj začasno dopolnijo njih število iz kroga mlajših mladeničev, zavednih mladen in naših za izobrazbo vnetih starejših mož. K odborovi seji se lahko povabijo razni mladeniči in mladenke, ki imajo veselje do društvenega dela. Treba je pregledati, v kakšnem položaju je društvena blagajna. Zadnja dva meseca se naj pobere vsa udnina. Brez denarnih sredstev je nemogoče društveno delovanje. Tem potom se lahko dobi veliko novih udov.

Nadalje je treba pregledati društvene knjižnice. Mnogo so v neredu, nekatere so morda celo že propadle. Sedaj bo že več časa za branje, zato naj se knjižnice spopolnijo z novimi knjigami, stare, izposojene pa vse dobijo nazaj. Ponekod, kjer ni strogega reda pri društveni knjižnici, so udje raznesli knjige na vse strani. Ker se ni skrbelo, da bi jih vrnili, pa je sedaj knjižnica skoraj prazna.

Pri odborovi seji se naj napravi načrt za zimsko delo. Tu pridejo v poštev redni poučni sestanki in gledališke predstave. Vojska nam je dala na razpolago nebroj građiva, ki se lahko obravnava pri obširnejših odborovih sejah in poučnih sestankih.

Mladeniške in dekliške zveze, ki so podlaga društvenega življenja, naj vsepovsod oživijo. Na no-

ve čase se moramo hitro pripravljati. Sleherni Slovence, sleherni Slovenka mora dandanes vedeti, kaj hočemo Slovenci in Jugoslovani v naši Avstriji.

Prva odborova seja vseh naših društev naj bo posvečena spominu velikega našega voditelja in bučitelja dr. Jan. E. Kreka. Ob misli in spominu na njegova dela, na njegove nebrojne žrtve, na njegovo veliko nesebično ljubezen do slovenskega naroda in do njegove lepše bodočnosti si ogrejmó vsi društveni delavci in delavke svoja srca za novo, smotreno in velikopotezno društveno delovanje v smislu programa Krekovega!

Italijansko bojišče.

Od zadnjega našega poročila so naše armade zasedle naslednje kraje: Dne 30. oktobra obmejno trdnjavo Palmanovo (zahodno od Gradiške). Dne 31. oktobra so ob spodnjem in gornjem toku reke Tilment, in sicer med mestoma Latisana in Kodroipo, kateri smo tudi zavzeli, obkolili naši velik del italijanske armade. Vjeli smo pri tem nad 60.000 mož. Isti dan so naši mornarji in mladostrelci zavzeli obmorsko kopališče Gradež (južno od Ogleja). Dne 31. oktobra smo vzeli Lahom močno utrjeno mesto Humin (Gemono) ob srednjem toku reke Tilment in mostišče Pinzano (na desnem bregu Tilmenta). Naši so ta dan popolnoma izčistili levi breg reke Tilment. Dne 2. novembra so naše prednje čete prodrle na posebnih mestih na desni breg Tilmenta. Dne 4. t. m. je stal že velik del naše armade na drugi strani reke. Naslednji dan, dne 5. novembra, je cesar Karel osebno vodil naše čete ob Tilmentu na zahodno stran. Godbe so svirale vesele koračnice, ko so naše zmagovite čete korakale na mnogih krajih čez reko. Sovražnik izpraznjuje vse svoje postojanke na zahodnem bregu Tilmenta in se umika pred našimi vedno dalje proti zahodu. Od severa prodira v jugozahodni smeri general Krobatin vedno dalje proti velikanski benečanski ravani. Ta dan (dne 4. nov.) se je začela krhati tudi tirolska bojna črta. Dne 5. novembra pa je armada maršala Konrada-Hecendorfa pognala Italijane z velikega dela dolomitske (Dolomiti so južnovzhodno tirolsko obmejno gorovje) fronte od Križne gore do prelaza Rolle. Naši so iztrgali Italijanom blizu meje ležeči gorski mesteci Cortina d' Ampezzo in San Martino di Castrozzo. Na sloviti dolomitski gori Col di Lana, katero so lansko leto Italijani pridobili z znano veliko razstrelbo, veje avstrijska zastava. Na tirolski meji so morali Italijani zapustiti svoje prav močno utrjene postojanke v širini 150 km. Kadorna bo imel veliko dela in skrbi, predno bo svoje umikajoče se čete spravil na varno.

Divje umikanje Italijanov.

Lahi, kakor hitro so premagani, bežijo, kar jih nesejo noge. Tako se sedaj umika tepena Kadornova armada brez vsakega načrta. Angleški in francoski častniki Lahov ne morejo urediti. Vojaki pravijo, da jih je sovražnik tako nepričakovano napadel in je bil umik tako nenadoma ukazano, da so vojaki kar brez orožja bežali iz svojih postojank. Celi polki, divizije in brigade so položile orožje in se udale Avstrijcem. Lahi na mnogih krajih, posebno ob Tilmentu, niti niso imeli toliko časa, da bi uničili nakupičena živila in drugo vojno gradivo.

Kadorna slab poveljnik.

Kadorni očitajo, da se je preveč zanašal na svojo moč in na oslabele sovražnika ter naše nameravane ofenzive sploh ni smatral kot resne. Ko je bila fronta prebita, pa ni umel ustaviti splošnega umikanja čet. Istotako tudi ni znal umikanja svoje armade tako urediti, da bi preprečil tako ogromno obkolitev, kakor je bila ona pri Latisani, kjer je izgubil en dan nad 60.000 vjetih. Splošno se očita Kadorni, da je njegovo slabo vodstvo krivo, da je laška armada izgubila v 12. bitki že blizu četrt milijona mož vjetih in okrog 2000 topov. Kadorna pa je mnenja, da so vse nesreče krivi njegovi slabi vojaki. V resnici pa je krivda na obeh straneh.

Štajerski Slovenci zavzeli Humin.

Humin, eno najmočnejših utrjenih mest v gornji Italiji, so vzeli naši vojski s treh strani. Bila je to silna utrdba; najmočnejša, ki je zapirala prehod v Italijo čez Tilment. V mirnih časih so izdali Italijani veliko denarja, da so ga utrdili. Človek bi si mislil, da so ga zdaj med vojsko še bolj utrdili, a ga niso, ker niso računali, da bodo hodili rakovo pot. Mislili so, da pridejo vsaj v Ljubljano, če bi pa morali nazaj, no, saj bi jih bili prešli strelski jarki pri Soči in kaverne tam na Krasu in v gorah. V treh dneh je Humin padel. Prvi so vdrli v pas teh strašnih utrdb Jugoslovani: štajerski Slovenci našega hrabrega 26. strelskega in črnovojniškega polka. Slava jim!

Velik plen ob Tilmentu.

Samo ob reki Tilment so naši odvzeli Lahom nad 700 topov, katere niso mogli spraviti čez reko. Med plenom se nahaja mnogo dragocenih reči, ki

nam bodo še prav dobro služile — proti njim. Pred vsem strelivo in vseh vrst orožja; čisto novega blaga zelo veliko. Zarubili smo jim cel tovorni vlak 30,5 cm topov, ki so jih najbrže še le pripeljali. Lahi so tako hitro bežali, da so popustili dragoceni tovorni vlak, le lokomotivo so odpeli in odkurili. Veliko skladišče sukna, čevljev, moke, riža in kave so pustili. Železnice v Krmin in Čedad neprestano vozijo plen v Avstrijo. V Vidmu, Čedadu, Huminu, Latisani in drugih večjih krajih na ravani so naši uplenili ogromne množine izbornega laškega vina, ki se uporabi za vojaštvo in bolnišnice. Vojni poročevalci poročajo, da je vina na Laškem toliko, da ga nimajo spravljene v sodeh, ampak kar v velikih cementnih jamah.

Francozi in Angleži prihajajo Lahom na pomoč.

V Londonu, Parizu in Rimu se vršijo neprestano posvetovanja četverstranskih vojskovodij in generalov. Posvetujejo se, kako rešiti Italijo pred splošnim porazom. Ministrska predsednika francoski Painlevé in angleški Lojd Zorž sta dne 3. t. m. odpotovala iz Pariza v Rim, kjer se bo vršilo veliko vojno posvetovanje. Sloviti francoski general Foch je že dospel v italijanski glavni stan, da pomaga Kadorni reševati Italijo. Foch bo baje prevzel vodstvo francoskih in angleških pomožnih čet, katere sedaj noč in dan spravljajo v gornjo Italijo. Pomožna armada bo baje štela v 14 dneh 80.000 mož. Tudi velik del solunske armade nameravajo spraviti na italijansko fronto.

Strah pred Heendorffom.

Poveljnik Civrieux, vojaški kritik pariškega lista „Matin“, izvaja, da je glede na vojaški položaj v Italiji pričakovati še drugih prebitij. Konrad pl. Hecendorf, ta zakleti sovražnik Italije, še ni stopil na pozorišče, stoji pa s svojimi četami pripravljen na južnem Tirolskem.

Piave ali Pad.

Vojni strokovnjaki si sedaj belijo glave, kje se bo mogla bežeča laška armada postaviti naši v bran. Najprvo so trdili, da se bo to zgodilo ob Tilmentu; pozneje so pisali, da bo reka Piave, ki izvira blizu koroško-tirolske meje in se severovzhodno od Benetk izliva v Adrijo, glavna obrambna črta Kadornove armade. Iz sedanjega položaja pa se da sklepati, da se Lahi skoro gotovo tudi ob tej reki ne bodo mogli držati, ker so Hecendorfove čete že začele prodirati iz Tirolskega v smeri proti jugozahodu in ogrožajo desni breg Piave. Če se še bo začela tudi naša armada, ki stoji na črti Asiago-Arsiero-Adiža, gibati proti jugu, se bo moral Kadorna najbrž umakniti čelo do reke Pad (Po), ki teče v skoro ravni črti od francosko-švicarske meje proti vzhodu in se južno od Benetk izliva v Adrijo. Mogoče pa tudi je, da se bo laška armada umaknila samo do pasu velikih gornjeitalijanskih trdnjav med rekama Piave in Pad (Benetke, Treviso, Padova, Vičenca, Verona in Mantova).

Kdo je bil prvi v Gorici?

Prvi so vkorakali v Gorico hrvaški junaki 96. pešpolka z generalom Zeidlerjem, braniteljem Gorice, na čelu. Godba je igrala. Hrvati, branitelji Gorice, so posadili prvi v nedeljo zjutraj na razvaline Gradu visok železni drog s črno-žolto avstrijsko zastavo, a nad njo velikega avstrijskega orla. Koj ko je zavihrala na Gradu avstrijska zastava, so jo umikajoči se Lahi pozdravili s topovskim ognjem. Bolelo jih je. Zastavo sta razvila na Gradu 18letna sapaerja Andrija Marušič iz Korčule (37. strelski polk) in Jožef Šule (2. lovski bataljon), Čeh, doma blizu Mlade Boleslave.

Cesar v Gorici.

Lep dan je bil ponedeljek, dne 29. oktobra, se lepši je bil prizor, ki se je nudił brž popoldne v Gorici na Travniku. Skoz Raštelj je prijezdil na čelu generalov in drugega odličnega spremstva sam cesar Karel ob zvoku cesarske himne. Travnik je bil ves natlačen — laških vjetnikov. Cesar se je ljubeznjivo razgovarjal z raznimi dostojanstveniki, z generaloma Boroevičem in Zeidlerjem, deželnim glavarjem proštom Faiduttijem ter si dal predstaviti kot zastopnici v Gorici preostalih domačinov dve nuniuršulinki, ki sta se znali Italijanom v cerkvi tako skriti, da jih niso mogli vzeti seboj. V mestu je ostalo na isti način kakih 40 ljudi. S spremstvom si je ogledal cesar Gorico in okoli štirih popoldne odjezdil do Rajte, kjer je sedel na avtomobil. Sočutje je zrealilo ljudomilemu vladarju iz obraza ves čas in zastopnikom mesta in dežele je cesar zagotavljal cesarsko milost napram tako huđo prizadeti Goriški.

Cesarica Zita na italijanskem bojišču.

Cesarica Zita je dne 6. t. m. dospela s cesarjem Karlom na italijansko bojišče, kjer je obiskala junake, ki korakajo na fronto, in ranjence v bolnišnicah. Cesarska dvojica je bila povsod sprejeta z velikim navdušenjem.

Razne politične vesti.

V avstrijski državni zbornici je ob začetku torkove seje kratko proslavil zbornični predsednik sijajne zmage naših armad na italijanskem bojišču ter sporočil vest, da so naše čete prekoračile na celi črti reko Tilment ter da je moral sovražnik izprazniti na Tirolskem dolomitsko fronto, kar je zbornica z navdušenjem vzela na znanje. — Zbornični predsednik je nato sporočil zbornici, da so delegacije sklicane na dne 3. decembra, vsled česar se bo vršila volitev v delegacije v eni prihodnjih sej. Zbornica je nato razpravljala o nedeljskem počitku in o mezdah delavcev v rudnikih. Poslanec dr. Verstovšek je podrobno slikal razmere v državnem premogovniku v Skalah pri Velenju. Delavstvo v tem rudniku je prepojeno pravega domoljuba ter popolnoma zaupa v vodstvo rudnika, zahtevatvi se pa mora odločno, da se vse potrebno ukrene glede prehrane prebivalstva ter glede zdravstvenih zadev. Nato je poslanec izražal zadovoljstvo, da se je tudi jugoslovansko delavstvo izjavilo za združenje Jugoslovancov na podlagi državnopravne izjave z dne 30. majnika. Prihodnja seja v petek, dne 9. novembra.

Bosanski sabor ne bo sklican, kakor se je prvotno mislilo, še v tem letu ali vsaj v doglednem času, čeprav so se vsi zastopniki Bosne in Hercegovine izrekli za sklicanje sabora, ker se vlada očitno boji raznih odkritij o dogodkih zlasti v začetku vojske.

V Nemčiji so se izvršile važne politične spremembe. Dosedanji nemški državni kancelar dr. Mihaelis, ki je ob enem tudi pruski ministrski predsednik, je odstopil in na njegovo mesto je bil imenovan bavarski ministrski predsednik in eden izmed vodij nemških katoličanov, grof Hertling. Nemškim protestantom in nasprotnikom katoličanov ne gre v glavo, da bi mogel biti na čelu nemške vlade — zaveden katoličan.

Spanija je dobila novo ministrstvo, kateremu načeluje Garcia Prieto. Tudi nova vlada se je izrekla, da Spanija v tej svetovni vojski ostane nepristranska.

Tedenske novice.

Cesarjev godovni dan se je obhajal po vsi Avstriji, posebno pa na Slovenskem, zelo slovesno. Na tisoče vernih Slovencev in Slovenk je pretaklo nedeljo vroče molilo za srečo blagega našega cesarja, da bi prav kmalu priboril naši domovini tolažljivega mir. Bog živi cesarja Karla in cesarico Zito!

„Zarja“-Gradeč. V soboto, dne 10. t. m., se bo vršil v društvenih prostorih občni zbor slovenskega katoliškega akademičnega tehničnega društva „Zarja“.

Stoletnica velikega Jugoslavana. Dne 8. novembra 1917 je minulo 100 let, kar je bil v Kraljevici pri Sv. Juriju ob Ščavnici rojen velik Jugoslovanc Davorin Trstenjak, župnik v Starem trgu pri Slovenjgradu, plodovit pisatelj slovenski in narodni ter politični organizator štajerskih Slovencev. To, kar danes nadaljujejo in izvršujejo naši poslanci in voditelji, to delo je zapričel že okoli leta 1848 in ga vodil do svoje smrti dne 2. februarja 1890 slavni naš rojak Davorin Trstenjak. Naša dolžnost je, da kot rojaki velikega Jugoslavana Trstenjaka proslavimo stoletni spomin njegovega rojstva. Slava, trikratna slava njegovemu spominu!

Šolska sestra Petromila Kukovič. Na vernih duš dan je umrla v Spitališču pri Konjicah š. šolska sestra Petromila Kukovič iz Velikoveca. Z visjim dovoljenjem je prišla na svoj rojstni dom iskat zdravja, a našla je smrt. Bila je na njo dobro pripravljena. Sama je odredila, da jo nosijo belooblečena dekleta Marijine družbe in jo pokopljejo poleg njenega očeta. Pogreba se je udeležila velikanska množica ljudi iz domače fare, pa tudi iz Konjic, iz Žiž, iz Loč in iz Ponikve. Domači pevski zbor je zapel ob odprtem grobu gniljivi „Blagor mu.“ Na veselo svidenje nad zvezdami!

Sedmo vojno posojilo. V trenutku, ko prodirajo naše zmagojoče armade vedno dalje v Italijo, je vlada razpisala 7. vojno posojilo. Pogoji so zelo ugodni. Podpisati je mogoče: 1. 40 letno davka prosto 5% no državno posojilo v kosih po 50, 100, 200, 1000, 2000, 10.000 in 20.000 K. Obresti se bodo izplačevale v polletnih obrokih za nazaj dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Posojilo se bo vračevalo v letih 1923 in 1927 na temelju izžrebanj. Vračevalo se bo po popolni imenski vrednosti, med tem, ko znaša podpisovalna cena le 92 od 100. 2. Davka proste ravnitako 5% ne državne zakladnice v kosih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 K, ki se jih bo vrnilo dne 1. avgusta 1926 po polni imenski vrednosti. Podpisovalna cena je določena s 94 K od 100, obresti se bo naknadno izplačevalo v polletnih obrokih dne 1. februarja in dne 1. avgusta vsakega leta. Podpisovalni rok se je pričel v ponedeljek, dne 5. novembra 1917, in se neha v ponedeljek, dne 3. decembra 1917, ob 12. uri popoldne. Priglasiti se more pri vseh poštini uradih, davkarijah, bankah, hranilnicah, domačih posojilnicah in šolskih nabiralniških, kjer je dobiti ta-